

др Чедомир Антић
СРПСКА ИСТОРИЈА

M
Vukotić
Media

Београд, октобар 2013.

др Чедомир Антић

СРПСКА ИСТОРИЈА

M
Vukotić
Media

САДРЖАЈ

1. ЛИЧНА КАРТА СРБИЈЕ.....	11
2. ПРЕИСТОРИЈА.....	16
3. ЗЕМЉА КЕЛТА И ТРИБАЛА.....	20
4. ПЕТНАЕСТ РИМСКИХ ЦАРЕВА.....	26
5. ВЕЛИКА СЕОБА НАРОДА.....	30
6. ВЛАСТИМИРОВА ЗЕМЉА.....	35
7. КРСТАШИ У ДУКЉИ.....	39
8. УСПОН ЛОЗЕ НЕМАЊИЋА.....	44
9. КРАЉЕВИ И АРХИЕПИСКОПИ.....	47
10. МЕЂУ КРАЉЕВСТВОМА И ЦАРСТВОМА.....	51
11. ФРАНЦУСКИЊА НА СРПСКОМ ПРЕСТОЛУ.....	53
12. „ОД МОРА ДО ДУНАВА“.....	56
13. РАСКОШНА ЛЕПОТА ДЕЧАНА.....	59
14. ЧЕТВРТО ЦАРСТВО.....	62
15. КУЛИН БАН.....	67
16. ТРЕЋА КРАЉЕВИНА.....	73
17. МАРИЦА ИЛИ КОСОВО.....	76
18. РЕПУБЛИКА СВЕТОГ ВЛАХА.....	80
19. ПРЕСТОНИЦЕ БЕОГРАД И СМЕДЕРЕВО.....	86
20. НОВО БРДО.....	91
21. ХЕРЦЕГОВИНА.....	94
22. ПРОПАСТ.....	96
23. ОСМАНСКО РОПСТВО.....	101
24. ПРИВИЛЕГИЈЕ.....	106
25. ВЛАДИЧАНСТВО.....	109
26. ОСАМНАЕСТИ ВЕК.....	115
27. МИР У СВИШТОВУ.....	119
28. КНЕЗ, ЗАКОНИК, САБОР.....	123
29. ОБНОВА СРБИЈЕ.....	129

30. СВЕМОЋ ВЕЛИКИХ СИЛА.....	132
31. УСТАНАК	138
32. „СВИДЕТЕЉСТВО“ И „ОБЈАВЛЕНИЕ“	141
33. СЛОБОДА ИЛИ УСТАВ	144
34. НАЦРТ ИЛИ ПРОГРАМ.....	147
35. СВЕТОАНДРЕЈСКА СКУПШТИНА	151
36. РЕФОРМЕ КНЕЗА МИХАИЛА	155
37. НАМЕСНИШТВО И ОСТАВКА	159
38. НЕЗАВИСНОСТ.....	163
39. ПРИЗНАТИ ПОРАЗ	167
40. СЛОБОДОУМНИЈИ УСТАВ?!.....	171
41. КРАЉ И СТРАНКЕ	175
42. КРАЈ СРПСКОГ РАТА РУЖА	178
43. ПРВЕ САНКЦИЈЕ СРБИЈИ.....	182
44. КНЕЖЕВИНА ЦРНА ГОРА.....	187
45. СРПСКИ УСТАНЦИ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ.....	192
46. ЈУЖНА УГАРСКА ПОСТАЈЕ ВОЈВОДИНА	199
47. СТАРА И НОВА СРБИЈА.....	207
48. СРБИ У ТРОЈЕДНИЦИ	210
49. ЗЛОУПОТРЕБА КАО ИЗБОР.....	214
50. ЗЛОУПОТРЕБА КАО СУДБИНА	218
51. КАКО СЕ МОДЕРНИЗОВАЛА СРБИЈА?	222
52. КАКО НАШ НАРОД ЖИВИ?	229
53. „ВЕКОВНА БОРБА ЗА СЛОБОДУ“	233
54. ПОБЕДНИЧКИ БАЛКАНСКИ РАТОВИ	237
55. САРАЈЕВСКИ АТЕНТАТ	243
56. СУДЊА ГОДИНА.....	246
57. ПОБЕДА КРАЉА ПИРА	250
58. ИСТОРИЈСКИ НЕСПОРАЗУМ?	254
59. ЛИЧНА ВЛАДА ИЛИ ДИКТАТУРА?.....	258
60. РОБ У ГРОБУ	262
61. УСТАНАК, ГРАЂАНСКИ РАТ И РЕВОЛУЦИЈА	268
62. КОМУНИСТИЧКА СРБИЈА	274

63. ШЕЗДЕСЕТЕ – ДЕЦЕНИЈА ЧУДА.....	278
64. ЗЕМЉА ДЕМБЕЛИЈА	282
65. КАДА ЈЕ ПРОПАЛА ЈУГОСЛАВИЈА?	287
66. РАТОВИ ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКО НАСЛЕЂЕ	291
67. РЕПУБЛИКА СРПСКА КРАЈИНА	302
68. РЕПУБЛИКА СРПСКА.....	309
69. СУГРАЂАНИ	317
70. КОСОВО И МЕТОХИЈА	326
71. „ДРУГА РЕПУБЛИКА“	335
72. ДЕМОКРАТСКА ДЕЦЕНИЈА.....	345
73. ИЗАБРАНА ЛИТЕРАТУРА.....	358
74. БЕЛЕШКА О ПИСЦУ.....	363

Смела пустоловина у лавиринте историје

Књига *Српска историја* даје преглед историје данашњег подручја Србије, од неолита до најновијих политичких дешавања. Истовремено, дело даје увид у главне токове модерне историје оног дела српског народа који је живео и живи ван Србије.

Најтежи задатак код оваквих синтеза је пронаћи равнотежу између критичности и академског конзервативизма, између спорног и потврђеног, између чињенице и тумачења. Чини се да је аутор, управо у овом најосетљивијем сегменту, показао значајну способност да усклади нове приступе и старе, проверене и потврђене налазе класика српске историографије.

Врлина ове књиге је да читаоцу представља значајне дилеме и спорна места која постоје у српској историји у претходна два века. Аутор зналачки и аргументовано обрађује ове спорове, уз бројне податке којима поткрепљује своје закључке. Он приступа спорним местима опрезно и трезвено, и тиме уноси равнотежу између класичних проверених домета српске историографије и усиљеног настојања појединих историчара, у земљи и у иностранству, да политизују новију српску историју.

Додатан квалитет ове књиге је у пажљивом и зналачки урађеном избору домаћих и страних извора који прате већину поглавља.

Смисао за важну појединост, умешност увиђања историјских вертикала и изналажење својеврсних нити срп-

ске историје, састојци су који чине ову историју привлачним и читљивом. Ауторово познавање европске историје од античких времена до савремености, омогућава му да смести историју Србије у одговарајући контекст. Његова ерудиција му олакшава сналажење, не само у недореченостима српске историографије већ и у сродним хуманистичким дисциплинама којих се прикладно дотиче на више места у књизи.

Српска историја из пера Чедомира Антића представља смелу пустоловину у лавиринте српске историје која се завршила успешном синтезом, пружајући тако читаоцу сјајан спој новијих домаћих и страних налаза и тумачења српске историје, као и позамашног опуса критичке српске историографије из последњих 140 година.

Слободан Г. Марковић

Ванредни професор Факултета политичких наука
Универзитета у Београду

ЛИЧНА КАРТА СРБИЈЕ

Србија је једна од старијих европских држава. Република Србија обухвата територију од 88,361 км² (укључујући и отцепљену покрајину Косово и Метохију). По површини она је 2013. године била 113. од 249 светских држава. У Републици Србији (без КиМ) према попису из 2011. живело је 7.186.862 грађана, тако да је Србија била на стотом месту на листи од 242 државе и области света. Бруто домаћи производ Републике Србије по паритету куповне моћи процењен је 2012. године од Светске банке на 83 милијарде америчких долара, и по томе је 74. међу 179 држава.

Република Србија се налази у средишту Балканског полуострва. У њеним границама су јужна пространства Панонске равнице, ток Дунава и Саве раздваја северне и средишње делове државе. Плодна земља Шумадије и Поморавља чини цен-

тралну област државе, а на југозападу су плодне и валовите земље Косова и Метохије. Од Македоније је раздваја планина Шара, а од Албаније Проклетије. Процењује се да је почетком друге деценије 21. века српски народ чинило око 10,5 милиона припадника. У Републици Србији, према попису из 2011, живело је 5.988.150 Срба. Српски народ чини велики део становништва две независне европске државе које немају националну већину – Босне и Херцеговине и Црне Горе. Срби су у значајном броју живели и у Републици Хрватској и Бившој Југословенској Републици Македонији. У суседним и околним државама живи око 1,9 милиона Срба. У свету, пре свега у Сједињеним Државама и државама Европске уније, живи око милион Срба.

Основана током 8. века, Србија је највећи успон доживела као краљевина и царевина у 14. и деспотовина у 15. веку. Срушена од османских Турака после дуготрајних ратова 1459. године, обновљена је у националној револуцији почетком 19. века, Србија је од 1830. године постала аутономна кнежевина под заштитом Русије и Османског царства. Године 1856. дошла је под заштиту шест европских сила. Србији је 1878. призната државна независност - у време када је такав статус уживало мање од једне петине данашњих држава. Четири године касније проглашена је за краљевину. Ослобођењем Косова, Метохије, области Новог Пазара и Вардарске Македоније 1912. и после присаједињења Баната, Бачке, Барање и Краљевине Црне Горе, Србија је заједно са непризнатом државом Словенаца, Хрвата и Срба образовала прву југословенску државу – Краљевство Срба, Хрвата и Словенаца. Преименована 1929. у Краљевину Југославију, она је после грађанског рата и комунистичке револуције у Другом светском рату прошла бројне промене: од Демократске Федеративне Југославије, преко Федеративне Народне, до Социјалистичке Федеративне Републике Југославије. Држава је током деценија постепено конфедерализована,

да би се у последњој деценији 20. века распала. За све то време Србија је опстајала као федерална јединица и сама додатно федерализована успостављањем аутономних покрајина Косова и Војводине. Србија је крајем осамдесетих година 20. века успела да поврати власт над својим покрајинама, а након распада СФР Југославије, са Републиком Црном Гором наставила је да постоји у заједничкој федерацији – Савезној Републици Југославији. После једанаест година дуге историје обележене ратовима, санкцијама, кризом, унутрашњим сукобима и нападом Северноатлантског савеза, СРЈ је фебруара 2003. укинута, претворивши се у државну заједницу Србија и Црна Гора. Само три године касније, одлуком тесне већине грађана Црне Горе у прилог независности, и Република Србија је - после осамдесет и осам година - поново постала независна држава. Фебруара 2008. године, прелазне установе под заштитом УН и НАТО на Косову и Метохији прогласиле су независност албанске Републике Косово, коју Србија и Уједињене нације још не признају.

Занимљиво је питање порекла именица Србин и Србија. Држећи се тумачења ученог византијског цара и историчара Константина Седмог Порфириогенита према којима су новодосељена српска и хрватска племена признала власт Византије, услед чега су Срби добили име по свом робовском положају (Серви), многи европски народи, као рецимо Британци, све до 1914. називали су Србију "Servia", а Србе "Servians". Ни у српском, ни у хрватском случају, значење имена није могуће поуздано утврдити. Према једној од теорија, у српском случају, оно потиче од именице присутне у источнословенским језицима, која означава мање, одвојено племе. Прво извесно спомињање именице Србин или Србија, у изворима, пронашао је Георгије Острогорски у имену једног града, који су, после насилног пресељавања мноштва Словена у Малу Азију, у време владавине цара Констанса Другог Погоната (641-668), тамо основали нови насељеници. Град се звао Гордосервон.

Прва српска држава, у изворима позната као Србија или Српска земља, основана је убрзо после досељавања Срба на Балкан у трећој и четвртој деценији 7. века. Према тврдњи Порфирогенита, у састав ране српске државе улазили су Рашка (Раса, област данашњег Новог Пазара, Лима, северне Црне Горе, северног Косова, данашње западне Србије до Јужне Мораве), Босна (земља у долини реке Босне која је повремено допирала до реке Врбаса), Паганија (област око данашње Макарске), Захумље (источна Херцеговина и непосредно залеђе Дубровника, допирала је до Стонског рта), Травунија (област Бокве Которске и њеног залеђа) и Дукља (у залеђу Бара и околини Скадарског језера). Ова држава окренута Јадранском мору и непрекидно угрожена од моћних суседа Бугарске и, касније, Угарске, временом је мењала своје средиште. У време превласти Дукље, њен владар Михаило Војислављевић добио је 1077. године краљевску круну од папе. Тек после опадања Дукље (касније назване Зета), у 12. веку, развила се са средиштем у Рашкој класична средњовековна српска држава. Под влашћу лозе Немањића (1166–1371) она се постепено повукла из Босне и из северозападних области, а усмерила се ка северу, југу и истоку. Већ за време владавине првих Немањића, у састав српске државе ушао је Ниш. Под Милутиновом влашћу држава је допрла до Дунава, заузела Скопље и привремено држала Београд. Када се 1346. најмоћнији Немањић, Стефан Душан, домогао царског венца, Србија је избила на три мора и допрла до острва Еубеје, Коринтског залива и Халкидика. Време опадања и феудалне анархије настало после цареве смрти, поклопило се са преласком Османлија на европско тло. Више од сто осамдесет година, од битке код Стефанијане до Горијана, од пораза Душановог војводе Прељуба, до смрти последњег српског деспота Павла Бакића, трајао је распад средњовековне српске државе. Иако тешко поражена код Черноменских лугова на Марици 1371. године, после чега су балканске државе

већином постале османски вазали, и уздрмана на Косову пољу 1389. године, Србија је опстала све до пада Смедерева 1459. године. Чак и касније, на тлу Срема, у оквирима угарске државе, наставили су да постоје српски деспоти, све до 1537. године.

Током више од два и по века, српски народ је опстајао без изумрлог племства и са остацима народне цркве, која је 1557. обновљена, али су њени архијереји средином 18. века постали Грци. И поред свега тога, идеја јединства живела је преко Пећке патријаршије, чија је територија далеко превазишла историјске границе Србије, и снажној, улепшаној успомени на средњовековну прошлост, која је опстала у никада потпуно покореним земљама данашње Црне Горе, западне Босне, северне Далмације и Лике. Управо су депутације српског народа већ крајем 16. века нудиле српску краљевску круну околним владарима. Сеоба Срба, крајем 17. века учинила је да пред обнову Србије српски народ у јужној Угарској ужива извесну аутономију. Управо су аустријске власти од 1718. до 1739. на простору Београдског пашалука (Смедеревског санџака) успоставиле тзв. Краљевину Србију. Укидање повластица које су после Свиштовског мира 1791. године добили Срби из Београдског пашалука, већином досељени током 18. века, постало је један од узрока српске револуције из 1804. године.

ПРЕИСТОРИЈА

Први људи су почели да се досељавају у област данашње Србије пре око четрдесет хиљада година. Било је то време трајања последњег леденог доба.

Малобројне групе номада населиле су испрва западну и средњу Европу, а нешто потом и Балканско полуострво. Први становници стигли су вероватно са севера и истока. На простору данашње Србије шириле су се густе борове и брезове шуме, и простране степе. Хладноће су биле арктичке. Мале заједнице људи, по неколико породица, из времена старог каменог доба (палеолита), живеле су по узвишењима у пећинама. Познате су пећина под Јерининим брдом, Злотска пећина у источној Србији и пећина Рисовача у централној Србији. Њихови малобројни становници живели су у скупинама и били ловци и сакупљачи, у време када су у великим шумама још живеле пре-

историјске животиње – крупни биљоједи – диновски јелени и дивљи коњи. Оруђа ових древних људи били су примитивно обрађени камени облаци и животињске кости. Људски зуб откривен у пећини под Јерининим брдом, сведочи да су у то прадавно доба на тој територији живели људи који се у антрополошком погледу нису разликовали од савремених. Пећине су напуштене негде око двадесет и пет хиљада година пре нове ере, када је наступио последњи талас леденог доба.

У раздобљу од 20000. до 12000. године пре нове ере, за бројним животињама које су се брзо кретале на шумским подручјима од реке Волге, до Балкана долазе и организоване групе ловаца. Клима у Европи је негде од почетка дванаестог миленијума пре нове ере почела да се мења. Завршило се ледено доба и започело међуледено доба, које траје и данас. На континенту се шири ова нова култура. Унутрашњост Балкана нашла се и под утицајем медитеранских култура, које се око 10000. године пре нове ере шире даље на север, преко Саве и Дунава.

Колебања температуре и тешки животни услови учинили су да се у следећим миленијумима и ове малобројне заједнице нађу у кризи. Древни човек уточиште је нашао у највећој клисури Европе – Ђердапској клисури. Тамо је између 6700. и 5500. године пре нове ере цветала култура Лепенског вира. Први пут у нашим крајевима настала су људска насеља под отвореним небом. На терасастим платоима који су се узвисивали над реком, настао је овај „диновски збег за читав живи свет“ ових области, како је поетски приметио Драгослав Срејовић. Временом, насеља Лепенског вира се повезују. Иако повремено мењају место живљења због исцрпљивања природних богатстава, припадници ове културе на издубљеном кречњаку граде сталне домове, истих контура. Постоји њихова религија. Први припитомљавају животиње. Старије покојнике, мушкараце и жене, сахрањују на другачији, посебан начин. Верује се да је у овој култури постојала јасна хијерархија у којој су по-

себан положај имали старији људи са јединственим искуствима и ретким знањима. У време постојања културе Лепенског вира становници почињу да употребљавају житарице. Припитомљени пас и узгајано класје у прво време имају ритуалан и култни значај. У појединим насељима ове културе становници израђују оруђа и оружја, док у другим граде храмове и клешу скулптуре које симболизују човеколика и риболика бића.

Средином шестог миленијума пре нове ере, заједнице придошлица из окружења преузимају тековине Лепенског вира. Житарице и стока добијају практичну примену – нови становници су ратари и сточари. И ова култура припадала је млађем каменом добу – неолиту – имала је већи број насеља и више становника од свих ранијих. У историји је остала позната као старчевачка култура - у старијем раздобљу, и касније - винчанска култура. Ове културе цветају на готово целој територији данашње Србије. Њихово становништво се насељава све до северних области данашње Грчке. То је била земљорадничка култура са вишебожачком религијом. Појављују се фигуре са људским ликовима. Криза старчевачке културе, настала под притиском таласа досељавања из Мале Азије у јужне области Балкана, и померања тамошњег становништва ка северу, доводи до стварања винчанске културе. Сабрана у областима средишње Србије, у сливовима Мораве, Саве, Дунава и Мориша, винчанска култура је цветала између 4400. и 3800. године пре нове ере. Имала је три регионалне варијанте: косовску, јужноморавску и подунавску. Сличности у уметности, изградњи кућа и култу, чине ову културу јединственом. У то време становништво почиње да гаји крупну стоку. Јавља се и рударство – експлоатисани су цинобарит код Авале надомак Београда и руда бакра у близини Мајданпека.

Винчанска култура представља један од највећих цивилизацијских успона неолитске Европе. Крајем раздобља грађене су у подунављу куће које су заузимале простор од једног ара!

Током читавог миленијума ова култура живи у миру. Тргује са суседима. Њена насеља нису утврђена. Сеобе из правца истока – данашње Бугарске и из области југоистока данашње Румуније, доводе до кризе винчанске културе. Ново становништво запосело је путеве, доносећи нову, скромнију културу. Средишта винчанске културе на југу и северу нестала су у ратним пожарима. Сведена на области данашње Шумадије, ова велика култура неолита полако је пропала и потонула у заборав.

Уследило је доба употребе метала. Народи који су се доселили ускоро ће доћи у додир са настајућим средоземним цивилизацијама и ступити у историју.

ЗЕМЉА КЕЛТА И ТРИБАЛА

Тек су досељавања на прелазу у први миленијум пре нове ере довела до постепене појаве народа са севера Балканског полуострва, који ће ступити на историјску сцену античког света. На територији данашње Србије живели су Трачани, Трибали, Илири и Дарданци. О њима су писали грчки и римски историчари, али се о њиховом пореклу и историји врло мало зна. Ови народи су формирани на темељима култура бронзаног доба. До нашег времена није познато колико су на њихов настанак утицале сеобе тог времена.

Илири су насељавали области јадранског приморја и делове унутрашњости полуострва, пре свега у данашњој Албанији, деловима Србије, северној Грчкој, Босни и Херцеговини, и деловима Хрватске. Није реч о једном народу, већ о групи племена које су тек Грци назвали Илирима, вероватно по једном од

њих, које им је било географски најближе. Први познати илирски краљ био је Бардилис, који је владао на прелазу из 5. у 4. век, успешно ратујући са Епиром и Македонијом. Погинуо је у једној од битака са Грцима. Илири су били познати и као гусари, чије је упориште било у долини реке Неретве. Римљани су ступили на Балкан пошто су, на прелазу из 3. у 2. век пре нове ере, у три рата сломили моћ илирских и грчких владара на Јадрану.

Трачани су први пут споменути у *Илијади*. Верује се да су настали мешањем неолитског становништва са досељеницима из првих таласа индо-европских сеоба. Живели су на територији данашње Бугарске, Грчке, Румуније, Мађарске и Турске. Прва трачка држава било је Одриско краљевство, настало у 5. веку пре нове ере. Вођа најпознатијег устанка робова у старом Риму био је гладијатор трачког порекла Спартак.

У јужним областима данашње Србије (Косово и Метохија) и деловима Македоније, мешањем Трачана и Илира настао је народ Дарданаца. Дарданци су на историјску позорницу ступили као непријатељи Македонаца и Грка. После краткотрајних успеха, Дарданци поколењима ратују са Македонијом. Касније подржавају римско напредовање, чак и након што су их нови савезници и заштитници у неколико прилика изневерили. Дарданија је укључена у римску државу у време Августа.

Илирска племена широм Балкана су 6. године нове ере, под вођством Батона, подигла један од највећих устанака у римској историји. Тада су се побунила илирска племена са простога данашње западне Србије, северне Албаније, Црне Горе, Босне и Херцеговине и Хрватске. Римљанима је било потребно десет легија - око 60.000 војника - да угуше овај устанак.

Области средишњег Балкана, око реке Искер у Бугарској, као и источну Србију, насељавало је трачко племе Трибала. На историјску позорницу ступили су у 5. веку пре нове ере, рату-

јући са суседним трачким и илирским племенима. Поразили су Филипа Македонског када је, враћајући се из похода на Ски-те, покушао да пређе планину Хемус¹. Касније их је македонски краљ ипак покорио. Александар Велики је успео да приликом похода ка Дунаву у три битке тешко порази Трибале. Трибали су велике губитке доживели и у време келтског похода на Грчку, 280. године пре нове ере. Опстали су до успоставе римске власти којој су се, такође, упорно одупирали, током педесет година.

Почетком 3. века пре нове ере огромна келтска војска преплавила је Балкан. Реч је о становништву чија су се племена ширила од северне Француске и Британије до Дунава. Век раније, ови храбри Гали освојили су и спалили Рим. Процењује се да је у огромном мноштву које је пошло на Македонију и хеленске државе, било око 85.000 ратника. Ова војска је незауствљиво напредовала. Срушена је македонска држава, а њен владар заробљен и погубљен. На Термопилима хеленске трупе су савладане. Светилиште у Делфима је освојено, а баснословна блага у њему су опљачкана, да би их двеста година касније у Галији преотеле римске легије. Келтски поход није завршен освајањем. Део овог силног народа вратио се на север, а део је прешао у Малу Азију у чијим је средишњим областима настала историјска област Галатија.

На повратку, племе под именом Скордисци, можда настало стапањем Келта са затеченим становништвом, успоставило је своју власт у долинама Саве и Дунава.

На ушћу Саве у Дунав Скордисци су подигли тврђаву. На овом месту насеља су постојала хиљадама година, ипак, име тврђаве Скордиска одржало се током осам наредних векова. Није сигурно шта значи први део сложенице Сингидунум. Могуће да први део ове именице означава кружан облик тврђаве

1 Балкан

или можда име трачког племена које су затекли. Други део у преводу значи „град“ или „тврђаву“.

У наше време, повест о овим народима има значај већи него икада у протекла четири века. У Европи је, током протеклих деценија успостављено двадесетак нових независних држава. Многе међу њима готово да немају самосталне државне традиције, а у 19. веку су имале малобројне и безутицајне националне покрете. Принцип о неповредивости државних граница, успостављен после Другог светског рата, дао је на значају новим државама и подстакao њихове елите да пронађу упориште у новом тумачењу прошлости. Била је потребна нова, другачија национална идеологија ових новонасталих држава. Развој генетике пружио је некакво ново утемељење новој врсти национализма. По тим истраживањима произилази да, будући да је генетеско наслеђе древног становништва Европе свакако утемељеније и значајније од свих сеоба које су уследиле после пропасти Римског царства, потомци старих становника доминирају у већини европских држава. Дакле, свака нова држава у каквим год границама била успостављена, може да тврди да је њено становништво посебно, а да су његова национална припадност или историјско наслеђе наметнути током каснијих векова.

Теза да су Албанци потекли од Илира постављена је још у 18. веку. Албанска национална идеја посматрала је древне Илире као јединствен, савремен народ, истичући тако сопствену старину и положај „статроседеоца“ на Балкану. Међутим, утемељена само на лингвистичким аргументима, ова теза је тешко доказива. Илирски језик је до данас остао мало познат, а на основу онога што се зна постоје аргументи да су преци Албанаца у ствари трчког порекла. Постављена је претпоставка да су преци Албанаца живели у унутрашњости Балканског полуострва, пошто су у савременом албанском језику термини за поморство и риболов преузети из других језика. Претпоставља

се да су преци данашњих Албанаца у време римске владавине прешли преко области Дарданаца и населили се на територији данашње Албаније. У науци до нашег времена није превладала нити једна од претпоставки о пореклу Албанаца.

Сви ови аргументи су пре свега лингвистички. Историјски, не постоји одређен континуитет у историји албанског (арбанашког) народа, старији од 11. века и кратковечне кнежевине Арбанон, која се налазила у данашњој северној Албанији.

Српски национални идентитет изграђен је у потпуности на тези о словенском пореклу и познатој историји српског народа. Ипак, у 19. и почетком 20. века, у јавности су постале присутне, и чак донекле популарне, тезе о завери „нордијско-германске“ школе, која је наводно фалсификовала историју српског народа, у намери да прикрије чињеницу да он припада староседелачком становништву Балкана. Већина ових теорија у потпуности су ненаучне, њихови аутори обично погрешно тумаче античке или средњовековне изворе. Посебно зато што су византијски историчари имали обичај да народима из њиховог времена дају имена древних народа. Тако су Турке звали Персијанцима, Бугаре - Мизима, а Србе Трибалима. Овај назив остао је присутан све до 18. века и ушао је у прве нововековне историје. Први грб модерне Србије – настао за време Првог српског устанка – представљао је и „Трибалију“.

Пионирска истраживања генетског порекла показала су да модерне европске нације, у принципу, представљају мешавину различитих старих народа. Дакле, њихов савремени идентитет је историјски конструисан. Према налазима швајцарског института за генетику *Иинеа*, у генетском наслеђу становника Немачке 45 одсто чине Келти, 25 Тевтонци, 20 одсто Словени и 10 процената Јевреји. Генетску подлогу становништва Турске чини девет народа - Турци, Феничани, Бербери, Хелени, Тевтонци, Словени, Арапи, Илири и Јевреји. Кад је реч о балканским народима, значајан удео има генетско наслеђе старих

народа. У случају становништва Хрватске и Босне и Херцеговине 34 односно 40 одсто је илирско, а у становнишву Србије - око 21 проценат. Становиштво данашње Албаније свега је око 30 одсто илирског порекла! Становници савремене Србије, у односу на становништва Бугарске, Македоније и Хрватске, наводно имају највеће генетско наслеђе словенског становништва - око 30 одсто, поред 21 процета илирског наслеђа, ту је и 18 одсто тевтонског, 14 келтског, 9 процената феничанског, 6 одсто хеленског и 2 одсто викиншког наслеђа.

Једно истраживање ограничено на територију Босне и Херцеговине показало је да су сеобе у преисторији извршиле већи утицај на генетску структуру њених народа него каснија померања становништва.

Сва ова истраживања, разуме се, имају више научни него практични значај, јер су модерне националне заједнице пре свега изграђене на стандардизованом националном језику.